

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ
у Відокремленому структурному підрозділі
«Новоушицький фаховий коледж Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет» на 2025/2026н.р.**

2025/2026 навчальний рік розпочинається в умовах тривалої військової агресії російської федерації проти України та боротьби українського народу за державність, незалежність, суверенітет, територіальну цілісність.

Масовані ракетні обстріли, руйнування інфраструктури, поширення в інформаційному просторі фейків, пропагандистських наративів держави-агресора негативно впливають на психоемоційний стан українців. Проявами цього впливу є стрес, тривожність, страх, емоційне виснаження, труднощі в комунікації, поява зневіри та відчаю.

**В цих умовах виховна робота у ВСП НФК ЗВО ПДУ має
зосереджуватися на трьох ключових аспектах:**

- **безпека**, як основа фізичної, психічної, інформаційної, соціальної стабільності та духовного добробуту людини,
- **здоров'я**, як запорука стійкості до стресу, зовнішніх впливів, здатності критично сприймати інформацію, долати труднощі,
- **українська національна та громадянська ідентичність**, що формує ціннісні орієнтири, життєву позицію, громадянську відповідальність.

I. БЕЗПЕКА: створення безпечного освітнього середовища, формування правил безпечної поведінки.

Безпека здобувачів освіти в умовах російської військової агресії є пріоритетним напрямком діяльності закладу освіти. Реальність війни диктує нові вимоги до освітнього середовища, яке має бути безпечним для життя і здоров'я, нові правила безпечної поведінки.

КЕРУЄМОСЯ НОРМАТИВНИМИ ДОКУМЕНТАМИ:

Безпечне освітнє середовище:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 року в редакції від 01 червня 2025 року № 2145-VIII.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» від 04 червня 2025 року № 658.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи

забезпечення якості освіти у закладах професійної (професійно-технічної) освіти» від 06 травня 2021 року № 509.

4. Лист Міністерства освіти і науки України «Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти» від 19 листопада 2024 року № 1/21639-24.

4.1. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році» від 24 серпня 2023 року № 1/12702-23.

Булінг:

5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII.

6. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо організації роботи в закладах освіти з питань запобігання і протидії домашньому насильству та булінгу» від 29 грудня 2018 року № 1/9-790.

7. Лист Міністерства освіти і науки України «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 року № 2657-VIII» від 29 січня 2019 року № 1/11-881.

8. Наказ Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» від 28 грудня 2019 року № 1646.

Протидія торгівлі людьми:

9. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії» від 25 березня 2022 року № 1/3663-22.

10. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року» від 02 червня 2023 року № 496-р.

Запобігання втягуванню у протиправну діяльність:

11. Лист Міністерства освіти і науки України «Про запобігання втягуванню молоді у протиправну діяльність» від 28 вересня 2024 року № 5/1081-24.

12. Лист Міністерства освіти і науки України «Про недопущення втягування здобувачів освіти до підривної протиправної діяльності, спрямованої на пошкодження (зокрема підпали) майна

військовослужбовців, а також посягань на їх життя та членів їх сімей, вчинення терористичних актів» від 11 березня 2025 року № 1/4654-25.

13. Лист Міністерства освіти і науки України «Про недопущення участі неповнолітніх у наданні інформації ворогу про війські позиції Збройних сил України» від 12 квітня 2022 року № 1/4068-22.

Захист прав в онлайновому просторі:

14. Закон України «Про інформацію» в редакції від 14 червня 2025 року № 2657-XII.
15. Лист освітнього омбудсмена «Щодо правомірності фотографування, відеозйомки та публікування закладами освіти світлин і відео з дітьми» від 02 травня 2025 року № 25/1548-02.
16. Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» «Про методичні рекомендації щодо організації роботи сайту закладу освіти (із фокусом на повагу до прав людини в онлайновому просторі)» від 04 червня 2020 року № 22.1/10-1154.

Формування навичків безпечної поведінки:

17. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Концепція безпеки закладів освіти» від 07 квітня 2023 року № 301-р.
18. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» від 03 березня 2022 року № 2113ІХ.

ПОМІЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ РОБОТИ:

Безпечне освітнє середовище:

1. Веб-сайт Державної служби якості освіти України // Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки // Режим доступу: <https://sqe.gov.ua/bezpechneosvitnie-seredovishhe-novi-vim/>
2. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти / Навчально-методичний посібник, К., 2020 р. / Сайт UNICEF // Режим доступу: <https://spilnoteka.org/navchalno-metodychnyj-posibnyk-zapobigannya-ta-protydiyaproyavam-nasyilstva-diyalnist-zakladiv-osvity/>
3. Попередження насильства в закладі освіти / Методичний посібник для педагогічних працівників, 2020 р. // Режим доступу: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/rizne/2021/02/18/Posibnyk_POPEREDZHENNYA_NASYLSTV.pdf

Булінг:

4. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України, сторінки: Протидія булінгу // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/tag/protidiyabulingu?&tag=protidiya-bulingu>
5. Як дорослим реагувати на булінг: інструкція для освітян» // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/yak-doroslym-reahuvaty-na-bulinh-instruktsiiadlia-osvitian>
6. Веб-сайт Державної наукової установи Інституту модернізації змісту освіти / Сторінка: Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота. Законодавчі та нормативно-правові акти щодо запобігання та протидії насильства // Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-tasotsialno-pedahohichna-robota/zakonodavchi-ta-normatyvno-pravovi-akty-shchodozapobihannia-ta-protydii-nasyl-stva/>

Протидія торгівлі людьми:

7. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України / Сторінка: Протидія торгівлі людьми // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/pozashkilnaosvita/vikhovna-robota-ta-zakhist-prav-ditini/protidiya-torgivli-lyudmi>
8. Веб-сайт Державної наукової установи Інституту модернізації змісту освіти / Сторінка: Законодавчі акти щодо протидії торгівлі людьми, сексуальній експлуатації та насильства // Режим доступу: <http://surl.li/kopjmg>

Запобігання втягуванню у протиправну діяльність:

9. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України / Онлайн-урок для підлітків про антивербування // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/yak-ne-potrapiytyna-hachok-rosiiskykh-spetssluzhnb-onlain-urok-dlia-pidlitkiv-pro-antyverbuvannia>
10. Веб-сайт Служби безпеки України / Сторінка «Прес-центр / Новини: СБУ проводить інформаційну кампанію «Спали» ФСБшника» для протидії вербуванню молоді спецслужбами РФ // Режим доступу: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-provodyt-informkampaniiu-spaly-fsbsznyka-dliaprotydii-verbuvanniu-molodi-spetssluzhbamy-rf-video>
11. Веб-сайт DOVIDKA.INFO / Сторінка: Поради з безпеки, медицини та спротиву // Режим доступу: <https://dovidka.info/>
12. Інформаційні матеріали у межах проведення попереджувально-профілактичних заходів, методичний посібник // Режим доступу до диску:

https://osvita.ua/doc/files/news/948/94851/Lyst_MON_10.06.2025_1_12085-25.pdf

Захист прав в онлайновому просторі:

13. Методичні матеріали щодо організації роботи сайту закладу освіти (із фокусом на повагу прав людини в онлайновому просторі) // Режим доступу до диска:
https://drive.google.com/drive/folders/1wOcue2QDNf9Red64_HL1FBIBt3sFZY0
14. Методичні рекомендації щодо організації роботи сайту закладу освіти (із фокусом на повагу прав людини в онлайновому просторі) // Режим доступу: https://betterinternetcentre.org/wp-content/uploads/2020/02/BetterInternetCentre_Rec_Child-rights-pdf
15. Веб-сайт Освітнього омбудсмена України / Сторінка: Правомірність фотографування, відеозйомки та публікування закладами освіти світлин і відео з дітьми // Режим доступу: <https://e.gov.ua/pravomirnist-fotografuvannia-videozyomky-ta-publikuvanniazakladamy-osvity-svitlyn-i-video-z-ditmy/2025/05/01/>

Формування навичків безпечної поведінки:

16. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України / Сторінка: Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій: методичні рекомендації для позашкілля // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/osnovi-bezpeki-zhittediyalnosti-vumovakh-boyovikh-diy-metodichni-rekomendatsii-dlya-pozashkillya>
17. Веб-сайт Державної наукової установи Інституту модернізації змісту освіти / Сторінка: Матеріали щодо мінної небезпеки і вибухонебезпечних предметів // Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-shchodo-minnoi-nebezpeky-i-vybukhonebezpechnykh-predmetiv/>
18. Веб-сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій / Сторінка: Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру // Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/abetka-bezpeki/diyi-naselennya-v-umovakh-nadzvicainixsituacii-vojenного-xarakteru>
19. Права дитини в умовах війни / Розробки уроків щодо дотримання та захисту прав дитини, 2025р. // Режим доступу: <https://bit.ly/4dyuMKB>, відео до уроків: <https://bit.ly/43t9dGS>
20. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право / Модуль: Основи безпеки та правила поведінки у період збройного конфлікту та інших надзвичайних ситуацій / Навчально-методичний посібник, 2024р. // Режим

доступу: <https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2024/08/Vyvchaiuchy-MHP-maket2024-10-01-elektronna-versiia-1.pdf>

Формування медіакультури:

21. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України / Сторінка: МОН підтримує ініціативу Президента України щодо проведення уроків медіаграмотності в школах // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/mon-pidtrimue-initsiativuprezidenta-ukraini-shchodo-provedennya-urokiv-mediagramotnosti-v-shkolakh>

II. ЗДОРОВ'Я: формування відповідальності, стійкості, адаптація до викликів

Поняття «здоров'я» означає стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я. Тривала російсько-українська війна, руйнівні ракетні обстріли України російським агресором проходять глибокою емоційно психологічною раною всередині кожної людини. В цих умовах важливо підтримати, вчасно надати допомогу в стабілізації емоційної рівноваги, забезпеченні фізичного, психічного, соціального і духовного благополуччя здобувачів освіти, педагогів.

КЕРУЄМОСЯ НОРМАТИВНИМ ДОКУМЕНТОМ:

19. Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» від 07 липня 2025 року № 21/08-586.

ПОМІЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ РОБОТИ:

1. Веб-сайт Міністерства освіти і науки України / Сторінка: Як говорити про війну росії проти України в школі: основне про посібник для освітян // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/yak-govoriti-pro-rosiysko-ukrainsku-viynu-vshkoli-osnovne-pro-posibnik-dlya-osvityan>
2. Помічні матеріали для роботи психологічної служби можна знайти в листі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 07 липня 2025 року № 21/08-586 «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026навчальному році» // Режим доступу: https://nmcptocn.pp.ua/wpcontent/uploads/2025/07/Pro-metodychni-rekomendatsii_Priorytetni-napriamyroboty-psykholohichnoi-sluzhby-u-systemi-osvity-Ukrainy-v-2025_2026navchalnomu-rotsi_.pdf

III. ІДЕНТИЧНІСТЬ: ціннісні орієнтири, життєва позиція, громадянська відповідальність

Військове вторгнення російської федерації в Україну, боротьба за збереження державності й територіальної цілісності країни посилюють увагу до виховного процесу. В цих умовах орієнтиром щодо змісту виховної діяльності у закладі освіти є державна політика у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, як складова забезпечення національної безпеки України. Прийнято відповідний Закон України, ухвалено Стратегію та Державну цільову соціальну програму, які визначили на період до 2028 року завдання з утвердження української національної та громадянської ідентичності, а саме формування:

- активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, духовних цінностей українського народу, національної самобутності; - оборонної свідомості та громадянської стійкості;
- патріотизму;
- поваги до державних символів, державної мови, суспільно-державних цінностей України;
- готовності до виконання конституційного обов'язку щодо захисту незалежності та територіальної цілісності України [20].

Складовими української національної та громадянської ідентичності є національно-патріотичне виховання (включає громадянсько-патріотичне та духовно-моральне), військово-патріотичне виховання, громадянська освіта.

КЕРУЄМОСЯ НОРМАТИВНИМИ ДОКУМЕНТАМИ:

Національна ідентичність:

20. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13 грудня 2022 року № 2834-IX.

21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року» від 15 грудня 2023 року № 1322.

22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року» від 30 липня 2024 року № 864.

23. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від

16.06.2015 № 641» від 6 червня 2022 року № 527 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки від 23 червня 2022 року № 586.

Національний спротив:

24. Закон України «Про основи національного спротиву» в редакції від 16 травня 2025 року.

25. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо використання бойового досвіду учасників бойових дій в організації та здійсненні підготовки громадян України до національного спротиву» від 26 березня 2025 року № 4331-IX.

Політика меморіалізації:

26. Рішення координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності від 20 травня 2024 року.

27. Рішення Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики від 11 лютого 2025 року.

28. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з відзначення подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості України, на період до 2023-2026 років» від 30 березня 2023 року № 269-р

ПОМІЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ РОБОТИ:

1. Веб сайт Українського інституту національної пам'яті: Сторінка «Інформаційні матеріали» // Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy>

2. Сторінка «Меморіалізація» //Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/memorializaciya>

3. Що ти знаєш про...? // Серія випусків про історію регіонів України // Національний центр «Мала академія наук України» // Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLffzypciL6QKRtOty-dluuRfNQXW2SeW>

4. Інформаційні матеріали до пам'ятних дат // Сайт «Український інститут національної пам'яті» // Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/informaciynimaterialy/zhurnalistam>